

Beépített adattípusok, változók, kifejezések

- Áttekintés
- Mit jelent a nyelvben az adattípus?
- A programozási nyelvek típusstruktúrája
- Hogyan osztályozhatjuk a típusokat? Vannak típusosztályok a nyelvben?
- Van-e valamilyen speciális tulajdonsága a nyelv típusrendszerének?
- Mik a beépített adattípusok?

2005.02.21.

1

- Hogyan definiálhatunk új adattípusokat?
- Mik a megengedett típuskonstrukciók? Elérhetők-e az alábbi típuskonstrukciók, és ha igen, milyen tulajdonságokkal?
 - tömb típusok
 - rekord típusok
 - halmazok
- Mikor ekvivalens két típus?
 - Strukturális ekvivalencia
 - Név szerinti ekvivalencia
- Mikor és hogyan lehetséges típuskonverzió?

2005.02.21.

2

- Változók
 - Láthatóság, Elérhetőség
 - Hogyan definiálhatunk változókat és konstansokat?
- Kifejezések
 - Prefix - Postfix - Infix jelölés
 - A műveletek precedencia szintjei

2005.02.21.

3

Mit jelent a nyelvben az adattípus?

- Egy érték-halmaz és egy művelet-halmaz.
- specifikáció – reprezentáció – implementáció
 - pl. specifikáció: egészek $-\infty$ -tól $+\infty$ -ig, és a megengedett műveletek $+$, $-$, $*$, stb.
 - reprezentáció: 8, 16, 32, 64-bit, előjeles kettes komplement kódokkal (megszorítások)
 - implementáció: a műveletek megvalósítása

2005.02.21.

4

- A legtöbb programozási nyelvben van valamilyen adattípusra támogatás.
- Vannak ún. „beépített” („built-in”) típusok, itt
 - a specifikáció – a programozási nyelv referenciakönyvében
 - a reprezentáció és az implementáció a fordítóprogrammal jön.
- Fontos: mennyire szabványosak a beépített típusok??

2005.02.21.

5

- Vannak megengedett típuskonstrukciók
 - tömb, rekord, stb.
- A programozási nyelvek gyakran lehetővé teszik új adattípusok tervezésekor, hogy önálló modulokban elrejtjük a reprezentációt és az implementációt \Rightarrow jön.

2005.02.21.

6

A programozási nyelvek típus szerkezete

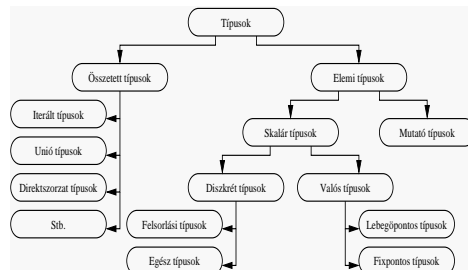
- Hogyan osztályozhatjuk a típusokat?
- Vannak típusosztályok a nyelvben? Vannak típusosztályokra vonatkozó műveletek?

Elemi típusoknak nevezzük azokat a típusokat, amelyek logikailag felbonthatatlanok, az **összetett** típusokat már meglévő típusokból, mint komponensekből hozzuk létre.

2005.02.21.

7

Típusosztályok

2005.02.21.

8

- Műveletekre példa:

Ada95:

```
type Hónapok is (Január, Február, Március, ...,
                December);
```

automatikusan keletkezik:

```
Hónapok'First, Hónapok'Last, Hónapok'Range,
Hónapok'Min(x,y), Hónapok'Max(x,y),
Hónapok'Succ(x), Hónapok'Pred(x),
Hónapok'Image(x), Hónapok'Value(x),
Hónapok'Val(x), Hónapok'Pos(x) stb.
```

2005.02.21.

9

- Van-e valamilyen speciális tulajdonsága a nyelv típusrendszerének?*

ADA95:

- különbség az *altípus* és a *származtatott típus* között. Egy típus altípusa a típus értékhalmozának részhalmazát jelöli. Az altípusra alkalmazható a típus összes művelete,
- Például: Dátumok - a hónap napjai az 1 .. 31 intervallumba esnek.
Ehhez deklarálhatunk egy altípust:
subtype Napok is Integer range 1 .. 31;

Új típus létrehozása már létező típusból: származtatás

```
type Hosszúság is new Float;
```

- A származtatott típus átveszi az eredeti típus struktúráját, értékhalmozát és műveleteit, átveszi a kezdeti értékeit is.
DE: a két típus nem ekvivalens!

```
type Terület is new Float;
```

```
H: Hosszúság; T: Terület;
```

```
H := T; hibás!
```

- Konverzió lehetősége szükséges:

```
T := Terület (Float(H) * Float(H));
```

vagy:

```
function "**"(x, y: Hosszúság) return Terület is
begin return Terület (Float(x) * Float(y)); end;
```

definíciósával:

```
T:=H*H; írható, de T:=H; vagy T:=H/H; továbbra sem!
```

2005.02.21.

11

- Java:** kétféle típus létezik: a primitív típusok (numerikus és logikai), és referencia típusok. A felhasználó által definiált típusok az osztályok.
- Eiffel:** alapértelmezés szerint az értékek objektumokra vonatkozó *referenciák*, de definiálhatunk kiterjesztett (expanded) típusokat is, ezek változói maguk az objektumok. Az alap típusok is kiterjesztettek. Egy új típus definíciója mindig egy új osztály létrehozását jelenti.
- C#:** érték és referencia típusok.
 - Érték típusok: egyszerű típusok (pl. char, int, float), felsorolási és struct típusok.
 - Referencia típusok - osztály (class), interface típusok, delegate és tömb típusok.
 - Boxing – unboxing lehetőségek vannak itt is.

2005.02.21.

12

Mik a beépített adattípusok?

- Az alaptípusok általában
 - az egészek,
 - a karakterek,
 - a logikai típus, és
 - a valósak,
- a szokásos műveletekkel.

2005.02.21.

13

A skalár típusok osztálya

- A *skalár típusok* a *diszkrét* és a *valós típusok*.
- Értékei **rendezettek**, így a relációs operátorok (<, <=, =, >=, >) előredefiniáltak ezekre a típusokra.
- **ADA95** –ben számos attribútum:
 - S'First, S'Last, S'Range
 - S'Min, S'Max
 - S'Succ, S'Pred (Constraint_Error)
 - S'Image, S'Width, S'Value stb.Hónapok'First = Január
Hónapok'Succ(Március) = Április

2005.02.21.

14

- **Eiffel** –ben ezek a típusok mindig kiterjesztettek.
 - C++ - ezek az ún „integral” típusok
 - Perl:
 - Skalár adattípus:
 - a neve kötelezően \$ jellel kezdődik
- számok, sztringek és referenciák tárolására, a típusok közötti (numerikus, string,...) konverzió automatikus
- ```
$skalar1 = 'string'; # karakterlanc
$skalar2 = 1234; # integer
$skalar3 = 4.5; # float
$skalar4 = $skalar3; # értékadás
$skalar5 = \ $skalar2; # referencia
```

2005.02.21.

15

## A diszkrét típusok osztálya

- A *diszkrét típusok* a *felsorolási* és az *egész* típusok.
- **ADA95** –ben minden diszkrét típusú értéknek van egy pozíciószáma, ami egy egész érték.  
Attribútumai: S'Pos, S'Val (Constraint\_Error)

2005.02.21.

16

## Felsorolási típusok

- A típusérték-halmaz megadható egy explicit felsorolással, mint pl.:  
type Days is (Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday, Saturday, Sunday);
- Gyakran a karakter és a logikai típus is előredefiniált felsorolási típus.
  - A logikai értékek kezelésére szolgáló típust sok programozási nyelvben Boolean –nak hívják, két lehetséges értéke van, a True és a False, a szokásos műveletek a not, and, or és a xor.

2005.02.21.

17

### Pascal:

- Egy *felsorolási típus* definíciója:  
type Flower = (Rose, Tulip, Violet, Geranium);
- Az azonosítóknak különbözőeknek, és a programban egyedieknek kell lenniük.
- *Standard függvények*: Pred(X), Succ(X), Dec(X), Inc(X), <, etc..
- A **Char** típus az ASCII szabványt írja le, 1 byte-ban.
- A karakterek megadhatók: 'A' vagy: #65, vagy mint vezérlő karakterek: ^L
- *Standard függvények*: Ord(C), Char(I), Upcase(C) etc.
- A **Boolean** egy speciális felsorolási típus, lehetséges értékei a False és a True, a szokásos műveletekkel.

2005.02.21.

18

### Object Pascal:

- Felsorolási – mint Pascalban
- Logikai:  
Boolean, ByteBool 1 byte  
WordBool 2 byte  
LongBool 4 byte  
ByteBool, WordBool, LongBool : numerikus  
boolean típusok, a nemnulla a True  
-1 true, 0 false
- Karakter típusok:  
ANSIChar (1 byte), WideChar (2 byte, Unicode)

2005.02.21.

Nyékyné Gaizler Judit

19

### ADA95:

- Minden felsorolási literál a felsorolási típus egy önálló típusértéke, és van egy pozíció száma.
  - Az első felsorolási literál pozíció száma 0.
  - A rendezési relációt a felsorolás sorrendje adja. Egy felsorolási típus értékei lehetnek azonosítók vagy karakterek.
- ```
type Color is (Red, Blue, Green);  
type Roman_Digit is  
  ('I', 'V', 'X', 'L', 'C', 'D', 'M');
```
- Megengedett a felsorolási nevek megleltönböztetésben: Color' (Red) .

2005.02.21.

20

- Két előredefiniált karakter típus van,
Character – ennek az értékei az ISO 10646 Basic Multilingual Plane (BMP) Row 00 256 kódpozíciójának (Latin-1),
Wide_Character típus értékei pedig az ISO 10646 Basic Multilingual Plane (BMP) 65536 kódpozíciójának felelnek meg.
- logikai:
type Boolean is (False, True);
speciális előredefiniált típus a szokásos műveleteken kívül az "and then" és az "or else" műveletekkel (lusta kiértékelés).

2005.02.21.

21

C++:

- Az "enum" kulcsszót használják a felsorolási típusok, megfelelő egész érték 0-val kezd, egyesével nő, kivéve, ha "= expr" szerepel valahol.
- ```
enum color {red, blue, green=20, yellow};
```
- Az előredefiniált char, signed char és unsigned char típusok írják le a lehetséges karakter típusokat, sok probléma származik abból, hogy ezeket nem szabványosították igazán.
  - Előredefiniált logikai típus, a bool a false és true értékekkel, kifejezésekben a 0 értéket is hamis-ként kezeli, és minden nem 0-t igaznak.

2005.02.21.

22

### Java:

- **Nem volt** felsorolási típus – a Java 5.0-ig!
- Az előredefiniált char típus a 16 bites Unicode character-készletet támogatja 'u0000' –től 'uffff'-ig, azaz 0-tól 65535-ig.
- Előredefiniált logikai típus, a boolean a false és true értékekkel, a műveletek:

|                        |         |
|------------------------|---------|
| reláció                | ==, !=  |
| not                    | !       |
| and, or                | &&,     |
| and, or, xor (bitwise) | &,  , ^ |
| feltételes kif.        | ? :     |

2005.02.21.

23

### • Java 5.0: Új enum típus!!

- Hasonlít a „hagyományos”-hoz:

```
enum Season { WINTER, SPRING, SUMMER, FALL }
```

- de új:

```
– van egy
public abstract class Enum<E extends
 Enum<E>>
 extends Object implements Comparable<E>,
 Serializable
```

- minden enum típusnak ez a közös őse
- lehet állapota is és műveletei is ([Enums Java.htm](#))

2005.02.21.

Nyékyné Gaizler Judit

24

- Példa:
import java.util.*;

```
public class Card {
 public enum Rank { DEUCE, THREE, FOUR, FIVE, SIX,
 SEVEN, EIGHT, NINE, TEN, JACK, QUEEN, KING, ACE }

 public enum Suit { CLUBS, DIAMONDS, HEARTS, SPADES }

 private final Rank rank;
 private final Suit suit;
 private Card(Rank rank, Suit suit) {
 this.rank = rank;
 this.suit = suit;
 }

 public Rank rank() { return rank; }
 public Suit suit() { return suit; }
 public String toString() { return rank + " of " + suit; }

 private static final List<Card> protoDeck = new ArrayList<Card>();

 // Initialize prototype deck
 static {
 for (Suit suit : Suit.values())
 for (Rank rank : Rank.values())
 protoDeck.add(new Card(rank, suit));
 }

}
```

Használja a Rank és a Suit toString-jét

Használja a Rank és a Suit values műveletét

- Példa (folyt.):
Lehet olyan is, hogy tulajdonságokat és viselkedést adunk hozzá:

```
public enum Planet {
 MERCURY (3.303e+23, 2.4397e6),
 VENUS (4.869e+24, 6.0518e6),
 EARTH (5.976e+24, 6.37814e6),
 MARS (6.421e+23, 3.3972e6),
 JUPITER (1.9e+27, 7.1492e7),
 SATURN (5.688e+26, 6.0268e7),
 URANUS (8.686e+25, 2.5559e7),
 NEPTUNE (1.024e+26, 2.4746e7),
 PLUTO (1.27e+22, 1.137e6);

 private final double mass; // in kilograms
 private final double radius; // in meters
 Planet(double mass, double radius) {
 this.mass = mass;
 this.radius = radius;
 }
 private double mass() { return mass; }
 private double radius() { return radius; }
}
```

2005.02.21.

Nyékyné Gaizler Judit

26

- Példa (folyt.):
Lehet olyan is, hogy tulajdonságokat és viselkedést adunk hozzá:

```
....
// universal gravitational constant (m3 kg-1 s-2)
public static final double G = 6.67300E-11;

double surfaceGravity() {
 return G * mass / (radius * radius);
}
double surfaceWeight(double otherMass) {
 return otherMass * surfaceGravity();
}
}

• ennek használata:
public static void main(String[] args) {
 double earthWeight = Double.parseDouble(args[0]);
 double mass = earthWeight/EARTH.surfaceGravity();
 for (Planet p : Planet.values())
 System.out.printf("Your weight on %s is %f%n",
 p, p.surfaceWeight(mass));
}
}
```

2005.02.21.

Nyékyné Gaizler Judit

27

- Lehet egyedi viselkedést is hozzáadni – absztrakt a művelet a típusban, és a konkrét megvalósítás az enum „objektumban” például:

```
public enum Operation {
 PLUS { double eval(double x, double y) { return x + y; } },
 MINUS { double eval(double x, double y) { return x - y; } },
 TIMES { double eval(double x, double y) { return x * y; } },
 DIVIDE { double eval(double x, double y) { return x / y; } };
 // Do arithmetic op represented by this constant
 abstract double eval(double x, double y);
}

• Mintaprogram, ami kipróbálja:
public static void main(String args[]) {
 double x = Double.parseDouble(args[0]);
 double y = Double.parseDouble(args[1]);
 for (Operation op : Operation.values())
 System.out.printf("%f %s %f = %f%n", x, op, y,
 op.eval(x, y));
}
```

Eiffel:

- **Nincs** felsorolási típus, *unique* deklarációkat használhatunk helyette:

```
Blue, Red, Green, Yellow:
INTEGER is unique;
```

- A BOOLEAN osztály az egyik alap-osztály, műveletei: and, and then, implies, not, or, or else és xor.

2005.02.21.

29

- C# felsorolási típus:

Rendelkezik alaptípussal – ez tetszőleges integral típus lehet byte, sbyte, short, ushort, int, uint, long, ulong

deklaráció:

attributumokopt módosítóokpt enum azonosító egész típus típus-törzs ;opt

Példa:

```
enum Color: long {
 Red,
 Green,
 Blue
}
```

- alapértelmezésben int
- hozzárendelt egész-értékek 0-val kezdődnek, ez átváltható.
- System.Enum a közös ősosztály

2005.02.21.

Nyékyné Gaizler Judit

30

- C# logikai típus:
  - bool a true és false értékekkel, szokásos műveletek
  - Nincs szabványos konverziós lehetőség!
- C# karakterek:
  - char típus unsigned 16-bit egészek 0 és 65535 között.
  - A Unicode karakter-halmaznak felel meg.
  - Bár ugyanaz a reprezentációja, mint az ushort-nak, nem ugyanaz a művelethalmaz.
  - A konstansokat kétféle módon lehet írni: karakter-literálként vagy egész literálként, explicit típuskényszerítéssel: (char)10 ugyanaz, mint 'x000A'.

2005.02.21.

Nyékyné Gaizler Judit

31

Egész típusok

- Az egész típusok nagyon közel vannak a számítógépes reprezentációhoz. A műveletek általában a szokásosak, néhol gond van az osztással és a hatványozással.

2005.02.21.

32

- **Pascal:** a Turbo Pascal lehetőségeinek áttekintése:

Típus:	Reprezentáció:
Byte	1byte, unsigned (0..255)
ShortInt	1byte, signed (-128..127)
Word	2 byte, unsigned (0.. $2^{16}-1$)
Integer	2 byte, signed ($-2^{15}..2^{15}-1$)
LongInt	4 byte, signed ($-2^{31}..2^{31}-1$)

2005.02.21.

33

- Műveletekre példa:

NOT (bitenként) NOT 0 = -1,
NOT -15 = +14
(NOT 11110001 = 00001110)

Negatív számok kettes komplementes ábrázolása:

1. vegyük a szám kettes számrendszerbeli alakját:
 $15 = 8+4+2+1$ 00001111
2. fordítsuk meg a biteket: 11110000
3. adjunk hozzá 1-t: 11110001

2005.02.21.

34

DIV   123 DIV 4 = 30, 2 DIV 5 = 0
MOD (remainder) 123 MOD 4 = 3, -12 MOD 5 = -2
AND (bitenként) 12 AND 22 = 4
                         (00001100 AND 00010110 = 00000100)
OR (bitenként) 12 OR 22 = 30
                         (00001100 OR 00010110 = 00011110)
XOR (bitenként) 12 XOR 22 = 26
                         (00001100 XOR 00010110 = 00011010)
SHL (sh. L. bw) 2 SHL 7 = 256

2005.02.21.

35

- *Standard függvények:*

- Dec(i,n), Inc(i,n),
- Pred(I), Succ(I),
- Abs(I),
- Sqr(I),
- Round(R), Trunc(R),
- Hi(x), Lo(x) - felső/alsó byte

2005.02.21.

36

Object Pascal lehetőségek:

ShortInt	signed	8 bit
SmallInt	signed	16 bit (csak Delphi 2, 3)
Integer	signed	system-dep. Delphi 1 – 16 bit Delphi 2-től – 32 bit
LongInt	signed	32 bit
Byte	unsigned	8 bit
Word	unsigned	16 bit
Cardinal	unsigned	system-dep. Delphi 1 – 16 bit Delphi 2-től – 32 bit

2005.02.21.

Nyékyné Gaizler Judit

37

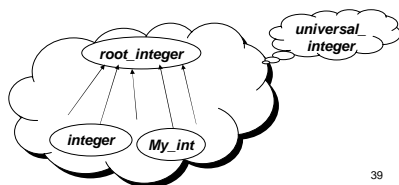
ADA95:

- Előjeles egészek - Maradékosztályok
type Page_Num is range 1 .. 2_000;
type Line_Size is range 1 .. Max_Line_Size;
type Byte is mod 256; -- egy előjel nélküli byte
type Hash_Index is mod 97;
- Altípusokat is létrehozhatunk:
subtype Small_Int is Integer range -10 .. 10;
subtype Column_Ptr is Line_Size range 1 .. 10;
- Egy egész érték pozíciószáma maga az érték.

2005.02.21.

38

- Minden egész típust úgy tekintenek, mint ami a névtelen előredefiniált *root_integer* típusból lett származtatva. Egész literálok ennek az *universal_integer* osztályába tartoznak. Ez a szigorú típusosság miatt fontos.

2005.02.21.

39

- Az előredefiniált egész típus az Integer, van két előredefiniált altípusa:
subtype Natural is
Integer range 0 .. Integer'Last;
subtype Positive is
Integer range 1 .. Integer'Last;
- Az értéktartományuknak egy tetszőleges implementáció esetén tartalmaznia kell a $-2^{15}+1 \dots +2^{15}-1$ -t.
- Megengedett, de nincs előírva: Short_Integer, Long_Integer, Short_Short_Integer, Long_Long_Integer stb. típusok.

2005.02.21.

40

- A műveletek a szokásosak, minden attribútum, relációs operátorok, +, -, (unáris, bináris) *, / (csonkít), rem (maradék, $A = (A/B)*B + (A \text{ rem } B)$, ahol $(A \text{ rem } B)$ előjele A-é), mod (modulus, $A = B*N + (A \text{ mod } B)$, ahol $(A \text{ mod } B)$ előjele B-é), abs, ** (hatványozás Natural kitevőre).
- A moduló típusok műveletei a maradékosztályokon.

2005.02.21.

41

C++:

- Az előredefiniált egész típusoknak 3 mérete lehet: short int, int, long int.
- "Longer integers provide no less storage than shorter ones." Egyébként a méretek implementáció-függőek.
- Az unsigned int, unsigned long int, unsigned short int típusokat modulo 2^n aritmetikával használja (n a reprezentációban a bitek száma).

2005.02.21.

42

- A műveletek:

Relációs	==, !=, < <= > >=
Unáris	* + - &
Multiplikatív	* / %
Additív	+ -
incr. prefix postfix	++
decr. prefix postfix	--
shift előjeles	<< >>
Komplement bitenként	~
Feltételes op.	? :
Sizeof	
pointer_to_member	->*, *
Értékdó op.	= *= /= %= += -= >>= <<= &= ^= !=

Java: Az előredefiniált egész típusoknak előírt specifikációja van:

byte	-128..127
short	-32768..32767
int	-2147483648.. 2147483647
long	-9223372036854775808 .. 9223372036854775807
char	'\u0000'..' \uffff', vagyis: 0..65535

2005.02.21.

44

- Operátorok:

Relációs	==, !=, < <= > >=
Unáris	+ -
Multiplikatív	* / %
Additív	+ -
incr. Prefix postfix	++
decr. Prefix postfix	--
shift előjeles, előjeln.	<< >> >>>
komplement bitenként	~
feltételes op.	? :

- További hasznos előredefiniált műveletek a Byte, az Integer, a Long (és a Character) osztályokban.

- C# - előírt specifikáció van itt is:

```
sbyte signed 8-bit, -128 ... 127
byte unsigned 8-bit, 0 ... 255
short signed 16-bit -32768 ... 32767
ushort unsigned 16-bit 0 ... 65535
int signed 32-bit -2147483648 ... 2147483647
uint unsigned 32-bit 0 ... 4294967295
long signed 64-bit -9223372036854775808 ... 9223372036854775807
ulong unsigned 64-bit 0 ... 18446744073709551615.
```

Műveleteknél előírták a konverziókat is.

2005.02.21.

Nyékyné Gaizler Judit

46

Eiffel:

- Az INTEGER kiterjesztett, a COMPARABLE és a NUMERIC osztályok leszármazottja. A reprezentáció legalább Integer_bits bitet használ, ez egy platform-függő konstans, amelyet a PLATFORM osztály definiál.
- A műveletek:
  - < <= > >= a COMPARABLE-ból,
  - + - * / a NUMERIC-ből,
  - és az újak:
    - hatványozás ^
    - egész osztás //
    - maradék \%

2005.02.21.

47

Valós típusok

- A valós típusok a valós számok közelítései.
  - a lebegőpontos típusok - relatív pontosság
  - fixpontos típusok - abszolút pontosság
- A legtöbb programozási nyelv támogatja az előjeles lebegőpontos típusokat, ahol 1 bit az előjel, és a szám formátuma: mantissa * 10^{exponent}, ahol 0 <= abs(mantissa) < 10.
- A kitevőnek is lehet előjele. A kitevőt általában az 'E' betű jelöli, és ha megengedett, hogy tizedesponet nélkül írjuk a számot, akkor általában kitevő rész szükséges.

2005.02.21.

48

Pascal: A nyelv lebegőpontos valósakat használ.

Típus:	Reprezentáció:
Single	32 bit (1+23+8) 1.401E-45 .. 3.402E38
Real	48 bit (1+39+8) 2.9E-39 .. 1.7E38
Double	64 bit (1+52+11) 4.941E-324 .. 1.797E308
Extended	80 bit (1+64+15) 3.363E-4932 .. 1.189E4932
Comp	64 bit (1+63) -9.2E-18 .. 9.2E18

• Művelet:Példa:

* 1E8*1E5=1E13

/ (valós osztás) 123/4=30.75, 1/1E6=1E-6

• A valós osztás eredménye akkor is valós, ha az operandusok egészek.

• Standard függvények: Int(R) (egész rész, valós számot ad vissza), Abs(R), Sqr(R), Sqrt(R), Pi, Random(N), Sin(R) (R radiánban van),

• Ln(R), Exp(R) (e^R) (a hatványozás helyett használhatjuk az Ln és Exp függvényeket - pl.: $A^B = \text{Exp}(\text{Ln}(A)*B)$)

2005.02.21.

50

Object Pascal:

Single, Double, Extended az IEEE nemzetközi szabvány szerint.

Új fixpontos valós típus 4 számjegy pontossággal:

Currency	-922337203685477.5808 .. 922337203685477.5807	8 byte

2005.02.21.

Nyékyné Gaizler Judit

51

ADA95:

• A nyelv ad lehetőséget a lebegőpontos és a fixpontos típusok kezelésére, de csak egy előredefiniált lebegőpontos típus van, a Float.

• A lebegőpontos típusoknál a relatív pontosság, míg a fixpontos típusoknál az abszolút pontosság megadására van lehetőség. Megadható egy értékintervallum is. Pl.:

type Real is digits 8;

type Coefficient is digits 10 range -1.0 .. 1.0;

type Mass is digits 7 range 0.0 .. 1.0E35;

2005.02.21.

52

- Minden valós típust úgy tekintenek, mint egy előre definiált *root_real* típusból származtatott típust. A valós literálok ennek az osztályába tartoznak, így *universal_real* típusúak.
- Ha egy implementációban a lebegőpontos típusok pontossága legalább 6 számjegy, akkor a Float típus pontossága is legalább ennyi kell legyen.
- Megengedett, hogy egy implementáció támogasson további előre definiált lebegőpontos típusokat, pl.: Short_Float, Long_Float, Short_Short_Float, Long_Long_Float...
- A szokásos műveletek, minden attribútum, relációs operátorok, +, -, (unary, binary) *, / abs, ** (hatványozás).

2005.02.21.

53

C++:

• Az előre definiált valós típusok a float, double és a long double.

• "The type long provides no less precision than float, and the type long double provides no less precision than long." Különböző típusok implementáció-függőek.

2005.02.21.

54

• Műveletek:

egyenlő, nem egyenlő összehasonlítás	==, !=, < <= > >=
indirekció, előjel, cím	* + - &
szorzás, osztás, moduló	*/%
összeadás, kivonás	+ -
növelés prefix/postfix	++
csökk. prefix/postfix	--
léptetés balra/jobbra	<< >>
bitenkénti komplement	~
feltételes kifejezés	? :
obj/típus mérete	sizeof
tagkiválasztás	-> *, *
értékkadások	= *= /= %= += -= >>= <<= &= ^= !=

Java: Az előredefiniált lebegőpontos típusoknak előírt pontossága van:

float	32 bit IEEE 754
double	64 bit IEEE 754

- A float típus $s \cdot m \cdot 2^e$ alakú, ahol s +1 vagy -1, m egy pozitív egész, kisebb, mint 224 és e egy egész a -149..104 intervallumból.
- A double típus $s \cdot m \cdot 2^e$ alakú, ahol s +1 vagy -1, m egy pozitív egész, kisebb, mint 253 és e egy egész a -1075..970 intervallumból.

2005.02.21.

56

- **Érdekes:** a pozitív és negatív végtelenek (POSITIVE_INFINITY, NEGATIVE_INFINITY) és a speciális Not-a-Number (NaN) érték is szabvány. (Ha x a NaN mi az értéke az $x != x$ -nek?)
- Műveletek (kivéve a NaN-t) (További hasznos műveletek a Float, Double és Math osztályokban.):

Relációs	==, !=, < <= > >=
Unáris	+ -
Multiplikatív	*/%
Additív	+ -
Incr. prefix, postfix	++
Decr. prefix, postfix	--
Shift előjeles, előjeln.	<< >> >>>
Komplement bitenként	~
Feltételes op.	? :

- C# -Javához hasonló - 2 lebegőpontos típus: float és double.

float	32 bit IEEE 754
double	64 bit IEEE 754

- Pozitív és negatív 0 – legtöbbször ugyanaz, de pl. osztásnál más lehet.
- Pozitív és negatív végtelen (∞)
Pl. 1.0 / 0.0 a pozitív végtelen -1.0 / 0.0 a negatív.
- A Not-a-Number érték (NaN). Pl. 0-val való osztásnál...
- A float típus $s \cdot m \cdot 2^e$ alakú, ahol s +1 vagy -1, m egy pozitív egész, kisebb, mint 224 és e egy egész a -149..104 intervallumból.
- A double típus $s \cdot m \cdot 2^e$ alakú, ahol s +1 vagy -1, m egy pozitív egész, kisebb, mint 253 és e egy egész a -1075..970 intervallumból.
- A float típus értékei közelítőleg:
 $1.5 \times 10^{-45} \dots 3.4 \times 10^{38}$, 7 számjegy pontossággal.

2005.02.21.

Nyékyné Gaizler Judit

58

• C# - decimal típus a pénzügyi számításokhoz:

- 128-bites adat típus, értékei: $1.0 \times 10^{-28} \dots 7.9 \times 10^{28}$, 28-29 szignifikáns számjeggyel.
- Lényeg: a tízes számrendszerbeli törtértékeket is pontosan ábrázolja, műveleteknél szokásos módon kerekít.
- Nincs +0, -0, NaN.

2005.02.21.

Nyékyné Gaizler Judit

59

Eiffel:

- A REAL osztály kiterjesztett, a COMPARABLE és a NUMERIC osztályok leszármazottja.
- A reprezentáció legalább Real_bits bitet használ, ez egy platform-függő konstans, amelyet a PLATFORM osztály definiál.
- A műveletek:
  - < <= > >= a COMPARABLE-ból,
  - + - * / a NUMERIC-ből,
  - és az újak:
    - hatványozás ^ stb.

2005.02.21.

60